

НАПРЯМ 11. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

- Бронєцький І. В.**
ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ООН ПОЛІТИКИ
МІЖНАРОДНИХ САНКЦІЙ..... 128
- Бубель В. І.**
РАДА БЕЗПЕКИ ООН ЯК ГАРАНТ ДОТРИМАННЯ
МИРУ ТА БЕЗПЕКИ..... 130
- Воронянська О. Р.**
ПРАВОВИЙ СТАТУС БІЖЕНЦЯ ТА ЙОГО ТРУДОВІ ПРАВА
В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ..... 133
- Ніконенко Д. О.**
ДЕМПІНГ ЯК ЯВИЩЕ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
ТА АНТИДЕМПІНГ..... 135
- Сиротенко В. Г.**
ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО МОРСЬКОГО ПРАВА..... 137

НАПРЯМ 1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ

Галуцько В. М., кандидат юридичних наук,
доцент кафедри історії та теорії держави і права

*Херсонський державний університет
м. Херсон, Україна*

ЗАГАЛЬНІ АСПЕКТИ НЕГАТИВНОГО ФЕНОМЕНУ ПРОФЕСІЙНОЇ ДЕФОРМАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

В умовах реформування правоохоронних органів особливе місце надається професіоналізму, оскільки діяльність правоохоронців спрямована на реалізацію державної політики у сфері захисту прав, свобод і законних інтересів громадян України, іноземних громадян, осіб без громадянства; захисту об'єктів права власності; протидії злочинності; охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки. На сьогодні вступив у дію Закон України "Про національну поліцію" до складу якої буде прийнято співробітників, які працювали і в міліції. Зрозуміло, що відбір буде проводитись дуже жорстко, лише найбільш досвідчені та ті, що не запламували себе залишаться працювати в поліції. Відомо, що найкраще і прогресивніше зі старого переходить у нове і надає йому нових сил й дієвості. Тому, особливо значення набувають випадки виявлення певної деформації поведінки, яка дещо відхиляється від прийнятих і чинних соціальних норм, у тому числі й норм права. Погрібна В.Л. пише: «Проблема професійної деформації майже зовсім не вивчена, хоча викликає значний інтерес і в теоретичному, і в прикладному плані» [1, с. 289]. Коні О.Ф. у зв'язку з цим підкреслив: «Які б гарні не були правила діяльності. Вони можуть втратити свою силу і значимість в недосвідченості, грубих та недобросовісних руках» [2, с. 29]. Правильний аналіз феномену вивчає не тільки частини, елементи, властивості, а й їх зв'язки, тому призводить не до розладу цілого, а до його перетворення. З цього приводу Д.І. Каченовський писав: «В науках гуманітарних, як і природознавчих, люди шукали істину дослідом і роздумами, використовували водночас і поперемино аналіз і синтез: перший для упорядкування фактів і оцінювання нових явищ, другий – для зведення результатів в єдине ціле. Інакше можна було б загубитися і заплутатися в масі різномірних знань» [3, с. 122].

У сучасній теорії права до проблеми деформації працівників правоохоронних органів звертають багато науковців, але як правило їх висновки носять загальний характер без врахування професійних особливостей чи специфіки діяльності. У науковому пізнанні феномена професійної деформації працівників, особливо правоохоронних органів України, істинним повинен бути не тільки остаточний результат, а й спосіб, який веде до нього, тобто метод, який є системою правил і прийомів його дослідження з метою отримання істини. Так, Сирин Н.М. вважає, що метод пізнання – це спосіб пізнання та перетворення дійсності у відповідності з установками матеріалістично-діалектичної методології на основі системи конкретних методів [4, с. 8].

Застосування правових норм відображає методологічну позицію юриста у професійній діяльності, а їх осмислення, дає можливість виявити сутність правових явищ, що досліджуються. У свідомості правоохоронця створюється ідеальний образ права, що дає можливість познати все у комплексі, разом із зв'язками з іншими явищами. Д.А. Керімов пише, що «процес пізнання конкретних правових об'єктів рухається від відчуття, сприйняття і уявлення про об'єкти, до утворення складних понять, в яких вище виникає з нижчого, нижче переходить у вище, вище в думках перетворює нижче, відкриваючи його внутрішній зміст» [5, с. 131]. Тому феномен професійної деформації заслуговує на увагу, як ніколи. Коли говорять про професійну деформацію, то мають на увазі вплив умов та змісту професійної діяльності, які викликають зміновість особистісної якості і поведінку співробітників. Е.Ф. Зеєр відзначає: «Загальне визнання однієї і тієї ж професійної діяльності приводить до появи професійної мови, збирання репертуару способів виконання діяльності, втрати професійних ідей і навиків, зниження працездатності... Професійна деформація – це зміни структури, що

склалася, діяльності, що поступово накопичилися, і особи, що негативно позначаються на продуктивності праці і взаємодії з іншими учасниками цього процесу, а також на розвитку самої особи» [6, с. 149]. Деформація відбувається під впливом декількох чинників. Стосовно співробітників правоохоронних органів, професійна деформація є результатом спотворення професійних і особових якостей працівника організації внаслідок впливу негативних чинників діяльності і навколишнього середовища. Інакше ще можна сказати, що у людини виробився стереотип поведінки, викликаний особливостями його роботи, здатний доставляти багато клопоту йому і що оточує [7, с. 283]. Практично такої ж точки зору дотримується і І.В.Коруля, який вказує, що деформація яка відбувається, особливо корупційні вияви, характерні не тільки правоохоронним органам, а і всім категоріям працівників державного апарату. Крім того є передумови для виникнення корупції та форм вияву цього явища, які притаманні саме працівникам правоохоронним органам.

Про професійну деформацію працівників правоохоронних органів як взагалі так і у розрізі кожного працівника можна говорити бескінечно, однак з допомогою реформування правоохоронних органів є можливість вийти за межі догматичної дискусії в межах національного права і запропонувати нові підходи, та виробити в результаті такого переосмислення єдині засади розуміння цього феномена, можна буде їх згодом застосовувати для наукових досліджень низки прикладних проблем.

Література:

1. Погрібна В.Л. Соціологія професіоналізму: монографія / В.Л. Погрібна. – К.: Алерта, КНТ: ЦУЛ, 2008. – 336 с.
2. Кони А.Ф. Избранные произведения . Т. 1 / А.Ф. Кони. – М., 1959. – 297 с.
3. Каченовский Д.И. О современном состоянии политических наук на Западе Европы и в России / Д.И. Каченовский. – Харьков: Унив. тип., 1863. – 412 с.
4. Сырых В.М. Метод правовой науки (Основные элементы структуры) / В.М. Сырых. – М.: Юрид. лит., 1980. – 176 с.
5. Керимов Д.А. Методология права / Д.А. Керимов. – М.: Аванта, 2000. – 271 с.
6. Зеер Э.Ф. Психология профессий / Э.Ф. Зеер. – Екатеринбург, 1997.
7. Столяренко А. М. Прикладная юридическая психология / А.М. Столяренко. – М., 2001.

Іваненко О. В., кандидат юридичних наук,
заступник завідувача
кафедри історії та теорії держави і права

*Інститут права імені князя Володимира Великого
Міжрегіональної академії управління персоналом
м. Київ, Україна*

ЛОГІЧНА СТРУКТУРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Органічна цілісність предмета науки, насамперед, забезпечує системну цілісність теорії, яку покладено в її основу. Зрештою в ідеалі теорія повинна максимально повно відображати всі закономірні взаємозв'язки відповідного предмету дослідження, бути максимально точним розумовим аналогом реальної дійсності. Тому відповідність тієї наукової інформації тим явищам, сутність яких зазначена інформація покликана розкрити, повинна бути не тільки на рівні понять і категорій, що відображають сутність відповідних явищ, процесів, а й на рівні закономірних зв'язків, властивих досліджуваному явищу. У теорії держави та права цей закономірний зв'язок проявляється у двох площинах: як локальний закономірний зв'язок між окремими явищами, виражений у формі наукового закону або наукового принципу; як системний, тотальний зв'язок, виражений у формі багатовекторного зв'язку та взаємозалежності всіх її компонентів, понять, категорій і законів тощо.

Зв'язок всіх компонентів теорії держави та права, яка об'єднує, організує їх в певну діалектичну єдність, системне ціле, й повинен розглядатися як логічна структура зазначеної науки. Зрозуміло, що логічна структура є найбільш точним показником розвиненості, наукової зрі-

лості науки, її здатності повно й точно опосередковувати всі складні та різноманітні об'єктивні взаємозв'язки між компонентами власного предмету та об'єкту [1, с. 143].

На стадіях свого формування та становлення наукова теорія характеризується нерозвиненістю власної логічної структури, що об'єктивується у механічному поєднанні її окремих понять, категорій і законів. Правомірність їх входження у теорію обумовлюється переважно предметною спільністю, їх співвіднесенням як різних сторін, елементів об'єкту дослідження, тоді як дійсні органічні взаємозв'язки даних елементів залишаються не вивченими. Як наслідок – недостатність знань об'єктивних зв'язків і взаємозалежностей заповнюється суб'єктивними уявленнями дослідників та довільним конструюванням взаємозв'язків між окремими темами, розділами теорії держави та права. Отже, адекватне та повне відображення закономірних зв'язків предмету теорії держави та права в її логічній структурі постає альфою й омегою усіх наукових пошуків, а її вирішення – необхідною умовою переходу зазначеної науки в зрілий стан.

Сучасні держави та право як явища правової дійсності, якими б складними та суперечливими вони не були, обов'язково мають об'єктивну основу – прості, стійкі, повторювані відношення, в яких в концентрованому вигляді містяться закономірності та протиріччя сучасних держави та права і що опосередковують їх закономірний взаємозв'язок від матеріальних й інших умов життя суспільства. Таке відношення, як й інші компоненти правової системи, є унікальним в тому сенсі, що держава та право в їх сучасному, так само як і попередній йому етапах має одну, а не декілька основ; і, будучи основою правової системи, постає й єдиним дивним початком загальної теорії держави та права.

Єдине розуміння початку теоретичного аналізу держави та права права, їх закономірностей, за умови вірного використання методу сходження від абстрактного до конкретного, повинні привести й до однакових результатів у пізнанні. Теорії держави та права повинні стати єдиними не тільки за своїми висновками, але й за кінцевими результатами [2, с. 36]. Причини різноманітності теорій держави та права пояснюються сучасним недостатньо високим рівнем наукового пізнання зазначених державно-правових явищ, нездатністю сучасних дослідників здійснити справді науковий аналіз предмету теорії держави та права, а тому вимушених розглядати одні й ті ж закономірності в різних «теоретичних окулярах».

Недостатньо високий рівень теоретичного аналізу держави та права як явищ правової дійсності, формування логічної структури держави та права, вельми яскраво проявляється й у полях на еструктуру теорії держави та права як механічне сумативне утворення, що допускає як довільне розташування окремих розділів теорії держави та права відносно один одного, так й їх розчленування.

Характерною рисою логічної структури теорії держави та права повинна стати чітко визначена послідовність розташування понять та категорій відносно один одного. Для теорій є неприйнятними довільні, механічні способи упорядкування категорій. Системна цілісність держави та права як соціальних явищ, складові частини яких знаходяться у тісному органічному взаємозв'язку, визначає й аналогічні взаємозв'язки між поняттями, категоріями, що відображають відповідні елементи держави та права. Тільки за цієї умови теорія здатна максимально точно та повно передати всю складність взаємозв'язків між реально існуючими правовими явищами, а також між ними та іншими соціальними явищами, створюючими конкретнотеоретичне середовище дії державно-правових явищ. Однак формування логічної структури теорії держави та права, адекватно й повно відбиває її предмет, правові закономірності, є значно складнішою пізнавальною задачею, ніж вірне визначення початку теорії.

Отже, на сьогоднішній день, можна констатувати той факт, що у юридичній літературі теорія держави та права як наука та навчальна дисципліна як і раніше трактується переважно як механічне утворення, розташування компонентів якого відносно один одного визначається переважно суб'єктивним розсудом автора, а не їх об'єктивної взаємозв'язком. У зв'язку із цим, ми пропонуємо продовжити науковий дослідження у напрямку пошуку принципу, у відповідності до якого в межах теорії держави та права як науки можна буде впорядкувати сукупність її понять, категорій, звести їх до певної діалектичної єдності.

Таке групування надасть можливість визначити взаємний зв'язок між всіма категоріями та поняттями, що у свою чергу оформить теорію держави та права у органічно цілісну систему певного класу, яка може змінювати склад своїх категорій, при цьому зберігаючи незмінний і вірний – основний структурний ряд та поняття, які конкретизують та розвивають логічний основний структурний ряд.